

ASPECTES MÉS DESTACATS DE LA CONFERÈNCIA

Ibarretxe sobre el referèndum
“no divideix qui pregunta sinó qui no escolta”

1ª Taula rodona: la via del referendium a les democràcies liberals, modera
Mònica Terribas

Stephen Tierney, catedràtic dret constitucional Universitat d'Edinburg

Parla de les qüestions essencials per realitzar el referendium. El temps, la regulació (aconsellant sempre que un òrgan independent controli el procés i edat dels votants (des dels 16 o 18?))

Daniel Turp, polític i catedràtic internacional de la Univ d'Edinburg (aquest ponent va estar realment brillant)

Explica el marc constitucional del Canadà, molt més evolucionat que l'espanyol, on la pròpia constitució reconeix el dret d'autodeterminació del Quebec. Així han pogut celebrar tres referendums essent majoritari el no però en el darrer, el del 1995 es van quedar a les portes dels si per només 40.000 vots!; un 49,4% pel si en front el 51,6% del no, amb una participació del 94,5%.

Va animar molt a Catalunya a seguir el procés cap a la independència, a tenir confiança i va donar consells en cas de referendium:

- Disposar d'observadors internacionals que legitimin el procés (al Québec no n'hi van haver).
- Alerta amb els *dirty tricks* (trampes) que pot arribar a fer el govern estatal. En el cas del Canadà uns dies abans del referendium van enviar de tots els punts del país gent cap a Montreal en una gran manifestació anomenada *love-in* on volien demostrar com estimaven als quebequesos. També es van empradronar milers de persones al darrer moment al Québec i curiosament la xifra de nous empadronats s'acosta bastant amb la diferència de vots pel no.

Les frases de Daniel Turp

Us poden anar dient: no podeu, no podeu, però....SI PODEU!

Per D. Turp l'únic risc és la llibertat , i per això val la pena corré'!

Juan José Ibarretxe, lehendakari del govern basc (1999-2009), és doctor en economia i actualment dóna classes i fa recerca en universitats americanes.

Es tracta d'un qüestió de democràcia genuïna i legítima, ja que un poble existeix abans de dotar-se d'un marc jurídic.

Està d'acord amb el que diu el prof Requejo que les democràcies actuals són més liberals que democràtiques.

La base de la creació dels nous estats és la democràcia, més enllà de la nació. Es una falta de democràcia anar inoculant a la gent que diem el que diem res no canviarà.

Relata breument la seva experiència d'intentar fer el referendun de comú acord amb l'Estat espanyol, demanant permís al Congrés (respaldat per majoria absoluta al País Basc) on se li va dir no sense contemplacions; posteriorment aprova una llei de consultes al País Basc que es declarada inconstitucional.

Les frases de Juan José Ibarretxe

Sóc un col·leccionista de nos però sóc militant del si

Cita a Miquel Martí i Pol ...posem-nos dempeus una altra vegada i que se senti la veu de tots,...que tot està per fer i res és impossible

L'experiència d'Eslovènia, à carrec de **Joze Mencinger**, vicepresident econòmic del 1er govern democràtic d'Eslovènia (1990-91) i Rector de la Univ de Lubljana (1998-2005), presenta **Ana Stanic**, jurista.

De l'experiència eslovena, que s'explica amb tot detall, destacar, de cara al cas català (salvant les diferències entre ambdós realitats):

La crisi que va provocar la desmembració de Yugoslàvia va ser institucional i econòmica, no ètnica.

La Constitució de la Rep federal de Yugoslàvia ja reconeixia el dret a l'autodeterminació incloent la secessió de les diferents repúbliques però a l'hora de la veritat sinó et volen deixar marxar, el marc constitucional no té cap importància. Van estar a punt d'entrar en guerra però per sort es va aturar.

Pels polítics la independència era una sortida d'emergència; la gent d'Eslovènia va anar sempre pel davant i els polítics i les èlits van seguir ja que la final no tenien altra opció.

En sis mesos van passar d'un 50% de suport al referendun a un 95% quan es va celebrar a finals de 1990.

Van anar creant estructures d'estat abans de ser independents, de manera que quan va succeir ja estaven preparats.

Els dos primers anys d'independència el PIB va caure però després han tingut deu anys de creixement sostingut fins l'arribada de la crisi, que afecta a tota la UE.

Les frases d'Ana Stanic

*La Constitució i les lleis són documents vius...poden canviar-se
L'ambient que he vist a Barcelona aquests dies em recorda l'ambient
d'Eslovènia abans de la independència*

2a Taula rodona: Catalunya, camí de la independència? modera **Quim Torra**, editor

Salvador Cardús, professor de sociologia Universitat Autònoma de Barcelona

Fa una radiografia de la societat catalana en relació a la qüestió de la independència:

- 1/3 estan convençuts des de fa molt de temps
- 20% s'han incorporat darrerament a favor de la qüestió
- 50% restant ignoren el debat polític per diferents raons. Molts entren per la via negativa, tot i així és bó que hi entrin i se'n parli. Cal distingir els que són susceptibles d'entrar-hi.

Sobre si estem preparats creu que la preparació la farem tot transitant.

Els lideratges han sorgit quan hi ha hagut ambició de país.

Les frases de Salvador Cardús

*Creu, citant Schackelton (explorador anglès de ppis de segle XX)
que tindrem dificultats però que tindrem un gran èxit
que ens donara honor i dignitat a tot el món.*

*La pregunta seria: està Espanya preparada per la independència de
Catalunya? l'evidència empírica és que no*

Elisenda Paluzie, degana facultat economia i empresa, Universitat de Barcelona

Sobre la sostenibilitat fiscal i la viabilitat de les nacions petites ja fa temps que hi ha línies de recerca. Concretament fa esment a una línia de treball de la Universitat de Harvard denominada “*small is beautiful*” que estudia com, amb la globalització, l'estat gran i heterogeni perd força enfront dels estats petits més propers a la realitat local.

Fa referència a un estudi fet sobre el període 2002-2010 on es demostra que els països petits creixen més per estar més oberts a l'exterior i amb administracions públiques de menor tamany.

La Dra Paluzie assenyala els principals greuges econòmics que pateix Catalunya en la seva relació amb l'Estat espanyol.

- Un dèficit fiscal del 8,5% anual continuat durant 30 anys. (comparat amb el 2,9% de Califòrnia i el 4% de Flandes).
- Ineficient prioritització de les infraestructures des d'un punt de vista econòmic: AVE radial, autopistes gratuïtes per la major part de l'estat però de pagament a Catalunya, no prioritització del corredor mediterrani.

Parla de l'estudi *Hisenda Pública per una Catalunya independent* de la catedràtica d'Hisenda Pública Núria Bosch i la professora Marta Espasa

Aquest estudi per al període (2006-2010) ha calculat que si Catalunya hagués estat independent hauria tingut un excedent de 13.000 milions d'euros (compta que Catalunya recapta tots els impostos i resta les transferències que ara rebem de l'Estat i els costos addicionals de l'assumpció de les competències que ara té l'Estat)..

Si donat el cas s'entrés en un procés de negociació amb l'Estat espanyol, s'hauria de negociar el repartiment dels actius i passius:

Passius: és el deute públic, el català és del 22% del PIB, xifra raonable però hauríem d'assumir part del deute espanyol. Hi hauria diferents criteris de cara a fixar la quantitat de deute espanyol a assumir per Catalunya, de més a menys favorable: 1er) deute que ha servit per fer inversions a Catalunya; 2n) el que ens toca per població i 3er) en funció del nostre PIB (18,6% actualment).

Actius: reserves or i divises al Banc d'Espanya i FMI, accions del BCE,...que s'hauria també que negociar (no parla de les pensions)

També fa referència a l'accés als mercats exteriors. Ara tenim els mercats financers tancats perquè les agències de rating ens avaluen en funció dels impostos que recaptem, que només són un 5% del total que paguem. En un context d'independència ens valorarien pel nostre PIB i capacitat recaptatòria.

Si parlem dels costos potencials dinàmics s'ha estudiat que un boicot comercial del mercat espanyol de fins al 70% es podria compensar amb el guany fiscal. Espanya també tindria costos en un escenari de boicot.

Els benefici potencials dependran de les polítiques públiques que adopti el nou estat.

Jordi Galí, director del Centre de Recerca en Economia Internacional (CREI)
Universitat Pompeu Fabra

Parla de la rendibilitat econòmica de la independència de Catalunya i per tant cal analitzar costos i beneficis.

Pel que fa als costos, en un escenari de cooperació el cost hauria de ser zero. Però certament hi haurà el cost de la inversió inicial i hi ha riscos: el bloqueig polític i institucional.

El boicot als productes catalans per part d'Espanya: segons un estudi realitzat per Modest Guinjoan i Xavier Quadras suposaria un 4% del PIB com a màxim per un període limitat de temps.

Però les exportacions catalanes a Espanya són equivalents a les importacions que venen d'aquest país, per tant, el boicot podria quedar neutralitzat. Espanya com a mercat és molt petit (0,6% del PIB mundial), com pot ser aleshores que en tinguem tanta dependència?. L'anticipació del boicot pot ser un estímul a l'obertura al món de les empreses catalanes.

Pel que fa als beneficis el primer seria disposar d'ingresos fiscal propis, també el fet d'assumir competències fins aleshores en mans de l'estat espanyol generaria ocupació i renda al país.

En un període de transició (en cas de no accedir immediatament a la UE) podríem seguir tenint l'euro (cas de Montenegro).

Pel que fa a l'Administració pública seria una oportunitat única per substituir un aparell sobredimensionat com és l'Admó pública espanyola per un estat petit i auster, modernitzant l'admó pública.

Tindriem l'oportunitat de fer polítiques d'estímul de economia productiva.

Hem de pensar que no totes les empreses estan contra la independència (cas de la fundació FemCAT) i que moltes ja estan fent les seus plans de contingència per si de cas.

La frase de Jordi Galí

Es viable econòmicament una Catalunya independent? És obvi que si, si ho són països com Eslovènia, Dinamarca,....

Ferran Requejo, catedràtic de Ciència Política, Universitat Pompeu Fabra (aquest també va estar brillant)

Les raons per estar on estem:

- Elements de la història recent europea, l'evolució de les democràcies liberals i l'evolució de les democràcies en termes plurinacionals (ara s'esta reglant una 4ª onada de drets, els de les minories i les nacions petites).
- La Constitució espanyola, és un text raquític i anticuat. Confonen la realitat amb les lleis i no és el mateix.
- Manca de cultura política de respecte del pluralisme cultural, lingüístic,...per part de l'estat espanyol.

Esmenta les que, al seu parer, són les sis condicions per a l'èxit del procés:

1. Majoria interna clara (parla del 60%), la majoria actual s'ha d'anar ampliant sobre la base de persuadir (emocions positives), més que convèncer.
2. Internacionalització del procés. Sota el paraigua espanyol no hi ha res a fer, hem passat de l'ambigüitat del 78 a l'hostilitat actual. Cal que els principals actors no s'oposin al procés (no cal que ens reconeixin d'entrada).
3. Tranversalitat entre els partits (tots a una amb aquest objectiu). El PSC s'ha de sumar, sinó tots, parcialment. Se'ls necessita, ara per ara són el 2n partir del país.
4. Congruència d'accions entre partits, societat civil i entitats.
5. Projecte orientat a tots els ciutadans de Catalunya. Tots hi caben, incorporem el castellà com una riquesa que tenim.
6. Lideratge clar amb un govern de prestigi reconegut a tot el món. Que el Govern que surti el proper 25 de novembre sigui el millor a nivell tècnic i polític amb ambició de país. Construir l'estat propi és la tasca més important que pot tenir un poble.

Les tres coses que cal evitar:

1. Que primin les estratègies de partit a curt termini.
2. Evitar l'escissió entre fonamentalistes i realistes. S'ha de ser prudent.

3. Creuar la qüestió de la independència amb qüestions dreta-esquerra. Fer país és transversal per definició. L'eix dreta-esquerra s'ha de postposar.

Les etapes a cobrir:

En el nou govern després del 25N cal una majoria clara dels parlamentaris que estan a favor de la independència (dos terços o més).

Tenir un Govern de molta qualitat política i tècnica. Alguns exemples de coses a fer: crear un departament per la internacionalització del procés, tots els dept. treballar per la independència en els seus àmbits de competència, externalitzar alguns temes a imatge de les *Royal Comissions* angleses èr ex.

Tractar de fer el referèndum primer demanant permis a l'Estat espanyol: diran que no.

El Parlament aprova una nova llei de consultes que l'estat espanyol declara inconstitucional

Ens carreguem de raons a nivell internacional (tot i que hi hauran provocacions de l'estat i internes)

Declaració unilateral (consensuada o no) d'estat propi. Si és consensuada serà més fàcil però més car i si no ho és serà més complex però amb menys costos econòmics.

Les frases de Ferran Requejo

Hem de ser optimistes: l'optimisme de la raó i de la voluntat

En tot el procés cal combinar rigor i professionalitat

*La Constitució espanyola s'ha "gibaritzat" i
Nosaltres, tal com volem ser, no hi cabem*

El nostre projecte és pro-català, no anti-espanyol

I per acabar citant Woody Allen: *Hi ha matrimonis que acaben bé i
n'hi ha que duren tota la vida,...nosaltres volem ser dels primers*